

ÌGBÀGBỌ YORÙBÁ ÀTI OJÚ ÀMÚWÁYÉ ÀWỌN ÒSÈRÉ OLÓRIN NÍPA ORÍ NÍ ÀWÙJỌ YORÙBÁ

Wosilat Adéolá MOBOLÁJÍ
Emmanuel Alayande University of Education
Oyo, Oyo State

DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.20776966>

Àṣàmò

Méjì ní ọ̀rọ̀ orí pín sí ní àwùjọ Yorùbá, orí inú àti orí òde. Orí inú ni èyí tí ó wà nínú nígbà tí orí òde sì jẹ èyí tí ó wà ní ìta tí ọ̀rùn gbé dúrò. Yorùbá gbágbọ nípa orí púpọ̀. Wọn kì í fi ọ̀rọ̀ nípa orí ẹ̀ àwàdà rárá. Àláfò àyè tí iṣẹ̀ àpilẹ̀kọ̀ yìi fẹ́ dí ní pé, kò sì irúfẹ́ ènìyàn tí ó wà láláwùjọ̀ tí kò mó bí ọ̀rọ̀ orí ẹ̀ jẹ̀ pàtàkì tó. Ìdí nìyí tí a fi wòye pé kí a gbíyànjú láti fi ojú tí àwọn ònkọ̀rin tàbí apohùn fi wo ọ̀rọ̀ orí hàn fàráyè láláwùjọ̀ Yorùbá. A ṣàyèwò iṣẹ̀ àwọn ònkọ̀rin diẹ̀ bí i Síkírù Ayindé Barister, Kolinton Àyìnlá, Saheed Òṣupá àti Sunny Ade àti èro wọn nípa orí, a tún wo àwọn òwe Yorùbá diẹ̀ tí o sọ̀rọ̀ nípa orí. Bákan náà ní a gbíyànjú láti jẹ́ kí á mọ̀ ìgbágbọ̀ Yorùbá nípa orí. À fídí ìgbágbọ̀ Yorùbá nípa orí múlẹ̀ nínú àdúrà tí wọn máa ń gbà wí pé, orí ló gbé ológún ẹ̀rú lójósí, ọ̀n náà ló gbé ológbọ̀n ìwọ̀fà, kí Elédùmàrè jẹ́ kí orí tàwọn náà gbè wọn.

Kókó ọ̀rọ̀: ojú àmúwayé, orí, òsèré olórin, àwùjọ Yorùbá.

1. Ifáárà

Àwọn Yorùbá ka orí sí púpọ̀, nítorí pé ọ̀n ni ó dàgbà jù lọ nínú gbogbo ara iyókù. Orí ló kókó dá ayé kí ọ̀rùn tó tẹ̀lẹ̀, ká a to wa wí ẹ̀sẹ̀. Ìtàn sọ̀ fún wa bí Ògún ẹ̀ mọ̀ orí, tí ó sì kó gbogbo orí sọ̀dò Àjàlálá aláamọ̀ kí o máa gbé orí tí onikálukú bá fẹ́ fún un kó tó lọ sí òde ayé. Fún ìdí èyí, láti òde ọ̀run ni a tí ka orí sí ohun kan pàtàkì nínú gbogbo ara. Ọ̀tò ni a dá ọ̀n nìkan mọ̀ gédéngbẹ̀, tí a sì fi ẹ̀dá kan sọ̀ ọ̀. Ìdí nìyí tí àwà náà fi ka orí sí pàtàkì láyè. Ènì tí ó bá sì jẹ́ ọ̀gá ni à n pé ní “olórí” (ẹ̀ni tí ó ni orí). À n kọ̀ àpilẹ̀kọ̀ yìi láti fi bi orí ẹ̀ ẹ̀ pàtàkì han nínú ìgbé ayé ẹ̀dá. Ní pàtó, a wo ojú tí àwọn ònkọ̀rin tàbí apohùn fi wò ó láláwùjọ̀ (Ládélé 2006).

Ní kété tí wọn mọ̀ orí tán, wọn ẹ̀ ètùtù nípa rẹ̀. Gégé bí ìtàn tí sọ̀, iyán, ọ̀bẹ̀ ẹ̀gúsí, ẹ̀ja aborí, obì àbàtá, àgbọ̀n oníkókò ni èròjà tí wọn fi ẹ̀ ètùtù bíbọ̀ orí. Èyí sì ni Òrìṣànlá pa lásẹ̀ pé kí á máa fi bọ̀ orí. Ọ̀bẹ̀ ẹ̀gúsí tí a fi ọ̀mùdún ewé kókò sè ní a máa gbé sí ẹ̀gbé iyán iborí. Ọ̀kan-ò-jòkan orin ni wọn máa n kọ̀ tí wọn bá n ẹ̀ èyí. Lára irúfẹ́ orin bèè nìyí:

Orí mi má mà jẹ́ kó yá
Ewé kókò la á fi sàmì ọ̀jẹ̀
Orí mi má mà jẹ́ kó yá
Orí ẹ̀ni ní alábaárò ẹ̀ni
Orí ẹ̀ni ní yonì nínú ewu.

Ọ̀pọ̀ ìgbà ni ó tún jẹ́ pé, ohun tí a fi ń bọ̀ orí dá lórí ohun tí Ifá bá bèèrè fún.

Bí nńkan bá kàràngídí tán, tí ó ti lówò Òrìṣà, àfí kí á bọ orí ẹni. Orí àpéré, asiniwáyé, orí oníròó tí ró mọ ní bí aṣọ. Ìdí niyí tí a fí n bọ orí tí a bá yọ nínú ewu kan, kí àpárí inú ẹni má ba tòde jẹ. Ẹni tí ó bá jẹ àgbà nínú àwọn obìnrin ilé ni a máa n gbé iṣẹ orí bíbọ fún láti bọ láyẹ ijọun, sùgbọn ní òde oní, ẹni tí ọrọ Ifá bá yé dáadàa le bọ orí. Kò sí àkókò kan pàtò tàbí ọḍún kan pàtò tí a yà sọtò láti bọ orí. Igbà tí ewu bá ti wu èyàn tán tò sí bọ ni, à n bọ orí. Bákan náà, láti tún ṣe àfihàn bí orí ṣe ṣe pàtàkì sí, àwọn ọlọ̀nà máa n mọ sigìdì tàbí ère, wọn á to owó ẹyọ mọ ọ̀n lára, wọn á gbé e sínú igbà àdému kan lóòkán ilé ní yàrá, wọn á sì máa pè é bí nńkan bá fẹ dojúrú tàbí díjú. Wọn máa n kọrin pé:

Mo délé orí

Mo tẹramọ iyan jẹ

Nńkan ọ̀sinsin ni n ó máa ṣe forí mi.

A kii lùlù sí orin yi, sùgbọn a lè máa pàtẹwọ, kí á sì máa jó. Àwọn aláwo tàbí àwọn onífá máa n mọ ipònrí ara wọn. Èyí ni gbogbo bí igbé ayé wọn yóò ṣe rí ní orilẹ ayé. Tí èniyàn bá sì fẹ tasẹ àgèrẹ wọn lè kí ipònrí rẹ fún un. Léyi tí ó sì le ṣe àtúnṣe ayé rẹ tàbí tí ó le bà á jẹ; bí wọn bá ti fẹ kí ó rí fún un. Fábùnmi (1979)

Yàtò sí èyí, tí a bá ṣèsẹ bímọ, a ó wádii lówò ifá pé irú “orí” wo ni ọmọ náà mú wá sáyé, èyí ni à n pè ní “ẹsẹntayé”. Beier (1956), Glasode 1994, Adedeji (1956), Abimbola (1976), Johnson (1921), Idowu (1998) Omosade (1979) ni wọn ti sọrọ nípa orí. Léyin iwádii ẹ́ṣe yi ni wọn máa tẹlé nńkan tí Ifá bá ti ní kí wọn ṣe, kí ọmọ náà lè rí ayé gbé.

2. Orí Gégé bí Ọ̀bàrìṣà

Diẹ lára àwọn kókó ìsàlẹ̀ wònyí ni ó ṣe àfihàn orí gégé bí Ọ̀bàrìṣà.

- (a) Orí òde ló n ṣe àkóso ara yòókù. Orí òde ni a fí n da èniyàn mò. Orí òde ni a fí n dá Olúgbọ̀n mò yàtò sí Arẹ̀ṣà. Kò-sí-níjọ ijo-ò-kún ni orí òde jẹ, ọ̀n tilẹ̀ ni ọ̀ba ara. Ọ̀nà wá dà ti kò yẹ kí orí jẹ ọ̀bàrìṣà.
- (b) Orí òde ní alákosò, aláta kò àti olùdarí èyà ara yòókù. Ẹ jẹ kí á ti ibi ìmọ̀ sáyẹ̀nsì wò ó. Nínú orí yi ni a ti rí ọ̀pọ̀lọ̀, èyí tí ó dúró gégé bí ẹ̀rọ fún gbogbo ara. Bí ọ̀pọ̀lọ̀ òde èniyàn bá kọ iṣẹ̀, wọn a ní orí rẹ̀ dàrú. Ẹni tí akọ̀ aágànná sì kọ̀lù, ọ̀pọ̀lọ̀ rẹ̀ ló fẹ̀ kọ̀ṣẹ̀. Bí a ọ̀ bá ni pẹ̀gàn orí, orí tò ṣe pàtàkì tò báyi ló yẹ kó jẹ àpèsin, ọ̀n ló yẹ ni ọ̀bàrìṣà.
- (d) Àwọn ẹ̀dà nńkan kó ló ní orí, gbogbo àwọn òrìṣà yòókù ló ní orí tiwọn. Bí Ọ̀bàtálá tí ni orí tirẹ̀, bèè náà ni Ọ̀rúnmilà pàápàá ní. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ igbà ni a tilẹ̀ máa n rí nínú ẹ̀ṣẹ̀ Ifá ti Ọ̀rúnmilà máa n gbé oke ipònrí ara rẹ̀ kalẹ̀ nígbà tí ọ̀rọ̀ bá fẹ̀ tojú sú u. Àpẹ̀rẹ̀ nínú Ọ̀fún méjì ni a tí rí i pé nígbà tí ilé Ọ̀rúnmilà dàrú, tí ó sì wá lájò, ó sùn, orun rẹ̀ ọ̀ dọ̀gba. Ọ̀rúnmilà bá gbé òkè ipònrí ara rẹ̀ kale. Kò sí ohun méjì tí Ọ̀rúnmilà ṣe níbi yi ju pé o fẹ̀ mo ohun tí orí ọ̀n fẹ́ẹ̀ gbà. Eléyi sì fí hàn gbangba pé àwọn òrìṣà yòókù náà ni orí ti wọn, Tí a bá fí òrìṣà yòókù sílẹ̀, tí à n bọ orí nńkan, kò léèwò nítorí pé àwọn yòókù yí a tún máa bọ orí tiwọn náà.
- (e) Ní ọ̀nà miiran òòṣà àdábọ̀ ni orí jẹ, gbogbo ẹ̀dà tò wá láyẹ̀ sì ni àwòrò orí. A lè jogún òòṣà idílẹ̀ bí i Ẹ̀sàngó, Ọ̀bàtálá, Ọ̀yá, Eégún, Orò, Ọ̀gún tàbí Ifá sùgbọ̀n kò sí ẹni tí i jogún orí olórí. Bí a bá rí ẹ̀ńkan tí ó gbádùn ayé rẹ̀, tí ó n ta ilé ayé, tí ó n jó fún un, tí ó n fọ̀n fẹ̀rẹ̀ ilé ayé, tí ó n dún tòò fún un, ibáà jẹ̀ eleégún, kó jẹ̀ olórò, ó sì lè jẹ̀ Mùsùlùmí tàbí Kitẹ̀nì, ó yẹ kí á mò pé onítòhún wá ní irẹ̀pọ̀ pẹ̀lú orí rẹ̀ nù un. Nígbà tí a wá ti sọ pé olúkúlùkù tí ó ni orí ló jẹ̀ awòrò òrìṣà yi,

kò sí iyéméjì nípa pé orí ló ni ọmọ lẹyìn jù gbogbo àwọn òrìṣà yòókù lọ. Bí yanrìn òkun kò tí sẹ kà, bèẹ̀ ní àwọn àwórò orí kò sẹ kà. Òòṣà tó wá jẹ òòṣà kóowá tí ó sì ní ọmọlẹyìn báyii tabí òòṣà ajogúnba ní ọbariṣà

- (e) Síwájú sí i, orí ló jẹ òrìṣà tí ó lágbára, tí ó sì sún mọni jù lọ. Nínú gbogbo àwọn òrìṣà, orí ní òrìṣà kan tí kii padà lẹyìn ẹni. Orí ní òrìṣà tí ó lè bá èniyàn dé ọnà jínjìn láisí irẹgún. Láti kìn ọrọ̀ yìi lẹyìn, Ifá pàápàá nínú Ògúndá méjì sọ pé:

Òrúnmìlà ní bí babaláwo bá kú
 Wọn á ni ẹ̀ lọ ru Ifá rẹ̀ dà sí kòtò
 Bí adósù Sàngó bá kú,
 Wọn a ní ẹ̀ kó Sàngó ẹ̀ dànù
 Bí akápò òòṣàálá bá kú,
 Wọn á ní ẹ̀ kó gbogbo nnkan rẹ̀ tò ọ̀,
 Òrúnmìlà ní nǹjọ̀ tí èyàn ti n kú,
 Taa ni wọn gé orí rẹ̀ sílẹ̀ rí? (Abimbólá, W (1976)

- (f) Bí awórò Sàngó bá kú, Sàngó ẹ̀ di kíkó dànù, bí akápò Oòṣàálá bá kú, wọn á kó gbogbo nnkan ẹ̀ tò ọ̀, sùgbọ̀n bí èniyàn bá kú, a kì í gé orí rẹ̀ sílẹ̀. Kò tún sí ẹ̀rì tí a tún n wá kiri mọ̀ láti fi ìdí èrò wa múlẹ̀ pé orí ló jẹ ọbariṣà.

- (g) Gẹgẹ̀ bí a ti sọ síwájú pé, yíyàn ni à á yan orí ní òde ọrun níwájú Olódúmarè. Fún ìdí èyí, àwíjare pé Ògún ló ní àdà tí ó fi yèná nǹjọ̀ kiini, Òòṣàálá ló sẹ ojú, tó sẹ imú, Òrúnmìlà ló jẹ Akéré-finú-sogbọ̀n kótó pọ̀n rára nítorí pé isẹ̀ orí ran olúkùlùkù wọn ni wọn n sẹ. Adéhùn tí wọn bá ẹ̀lẹ̀dàà àti orí wọn dá ni. Bákan náà ni a tún ní láti mọ̀ dájú pé bí èyí kò sẹ, òmíràn á sẹ ni ọ̀rọ̀ àwọn ibọ̀ wọnyí. Bí orí Ògún kò bá yàn kó yèná, bí orí Ọ̀bàtálá kò bá yan kó jẹ Alámọ̀, orí ibọ̀ mǹràn yóò yàn isẹ̀ tí wọn yàn mọ̀ ọ̀n. Orí tí ó n tọka isẹ̀ olúkùlùkù fún un là bá pé ní ọbariṣà.

Kín ni Ifá sọ nípa Orí nínú Ìwòrí méjì

oo	oo
o	o
o	o
oo	oo

Ifá ni ẹni tó da Ìwòrí Méjì kó rúbọ, kó sì bọ Ẹ̀lẹ̀dàà rẹ. Ifá sọ pé Ẹ̀lẹ̀dàà rẹ̀ ni yóò bá a sẹ gbogbo nnkan tó tórí ẹ̀ dáfá. Ifá pé nnkan ẹ̀ tí ọ̀ lọ déédé ni, gbogbo nnkan ẹ̀ tí ń fà, tí ọ̀ tóra wọn ni, ifá ní orí rẹ̀ ni kó o lọ bọ, kó rúbọ kó sì bọ orí ẹ̀ ní alẹ̀.

Ìgbà tórí fúnra rẹ̀ ti ọrun bọ̀ wá sáyé, wọn ní kórí ó rúbọ, kó lè máa rí oore sẹ fàrá ayé. Èyí ló dífá fún pé ẹni tóun bá ti fẹ́ ràn lówọ̀ láyé, ọ̀un lè máa ràn án lówọ̀. Wọn ní kórí ó rúbọ, wọn ní gbogbo ire pátápátá, lódò orí ni o ti máa jáde. Orí dé ilé ayé, ẹni bá lówó, wọn á ní orí ẹ̀ ló mà dára, ẹni láya, wọn á lóri ẹ̀ ló dára, ẹni bímọ, ẹni kólé. Kódà ẹni tí tirẹ̀ bá kù diẹ̀ kó tó, wọn á ní orí ẹ̀ náà ni.

Ifá sọ pé orí oníyẹn yóò ba sẹ tirẹ̀, Ifá wí bèẹ̀ ó fi tì. Ifá jẹ kí á mọ̀ pé nnkan tí ó bá ń sẹ ẹni tó dífá (tó torí ẹ̀ dá ifá yìi), tó sì sẹ nnkan tí Ifá ní kí ó sẹ, irúfẹ̀ nnkan náà yóò kúrò níbẹ̀. Ifá tẹ̀síwájú láti jẹ kí á mọ̀ pé orí oníyẹn ni yóò báa sẹ tirẹ̀.

Ewì Fálétí tí ó pe àkólẹ̀ rẹ̀ ní “Sàsọ̀rẹ̀”. Ó ní:

Ibi tórí ẹni yóò gbé sunwòn
 Késè ó dákun kó sìn wá débè
 Ibi tíre ẹni bá dúró sí
 Kórí wa ó gbé wa débè
 Ibi tíre ẹni bá dúró sí
 Kórí wa ó gbé wa débè
 Ló dífá fún Sàṣoré
 Tí n ló rẹ é sọrí Èlẹwii
 Tí yóò là

Sàṣoré nínú ewì yìi kan náà mú obì méjì ó fí kan orí, ó fí kan àyà, ó fí kan gòngórí ẹsẹ lẹmẹta, ó wá n sàdúra pé:

Ibi tórí mi yóò bá gbé sunwòn
 Késè mi ó dákun, kó sìnmi débè kedere (Adébáyò Fálétí)

Fabunmi (1972: 67) náà sègbè lẹyìn èrò yìi kan náà nígbà tí ó là á mọlẹ pé:

Kẹ kẹ kẹ ni wòn kan kósó
 Gbùdù gbùdù gbùdù ni wòn n lu àwọn Òrìṣà
 Bí babaláwo méjì bá pàdé ara wòn
 Wòn a ẹ irùkèrẹ wòn yèturu yèturu
 Ó dífá fún Orí,
 Nígbà tí ó n ti Ìsàlú Ọrun bọ wá sílé ayé
 Wòn ní kÓrí rúbọ, kó ẹ ètùtù,
 Kó le ba di ẹni àpésìn
 Orí gbọ, ó rúbọ, ó sì dẹni àpésìn!
 Njẹ, Orí mi...
 Jẹ kí n dẹni àpésìn
 Orí rere ni tìrèrè.
 Ìrèrè kò lórí à á gbèrù lé
 Orí rere ni tìrèrè

Àwọn àyọlò méjèjè wònyí jẹ kí á mọ pàtàkì orí láwùjọ. Wòn ẹ àfihàn ànfààní tí ó wá nínú ìre sísú pẹlú orí ẹni. Ẹ orí ẹni ní í gbé aláwo ìre kóni.

3. Àfihàn àwọn òwe Yorùbá diẹ tó sọrọ nípa orí

Yorùbá jẹ ìran kan tó fálà fún àmúlò òwe nínú ìsọrọ wòn pàápàá tí wòn bá fẹ ẹ àkànmọlẹ èrò wòn kí wòn sì lẹ fà kòmòòkun ọrọ bẹẹ yọ. Onírúurú ni àwọn òwe Yorùbá. Ọwọ òwe tí a fẹ tọka sí níbí ni àwọn tó ní ẹ pẹlú orí. Diẹ nínú òwe náà ni a tò jọ sí ìsàlẹ yìi.

Orí là bá bọ ká fòrìṣà sílẹ
 Orí ẹni ní gbé aláwoore ko ni
 Bí orí kan bá sunwòn, á rangba
 A kíi fí abẹ fà orí igún, ká fí fà ori àkàlámàgbò, kó wá di orí àtìòro kí á wá ní abẹ kú.
 Àjèjè ọwọ kan kò gbèrù dórí
 Orí leja fí n labú já
 Àgbà kíi wá lójà, kórí ọmọ tuntun wọ
 Orí yéye ní mọgún, tàisẹ ló pọ tòótọ.

Sarí kóo má sààgùn, nítorí òògùn ló lojọ kan ipónjù, orí ló lojọ gbogbo.

A gbà wí pé ijìnlẹ̀ ọ̀rọ̀ ní ọ̀wẹ̀ jẹ́, ọ̀wẹ̀ ní ẹ̀sin ọ̀rọ̀, ọ̀rọ̀ lẹ̀sin ọ̀wẹ̀. idí nìyí tí a fí ẹ̀ ẹ̀fihàn ẹ̀wọ̀n ọ̀wẹ̀ tó jẹ́ mọ́ orí láti fí idí ọ̀rọ̀ tí a tí n bá ẹ̀ nipa orí múlẹ̀.

4. Ẹ̀fihàn ẹ̀sàyàn ẹ̀wọ̀n ọ̀nḱọ̀rín tí wọ̀n sọ̀rọ̀ nípa orí

Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ẹ̀wọ̀n olórin lẹ̀wùjọ̀ yálá fújì, Jùjú, Wákà, Orin ẹ̀sin lẹ̀kan-ò-jẹ̀kan ní wọ̀n máa n ẹ̀ ẹ̀múlò orí nínú orin wọ̀n. Wọ̀n fí idí ìgbàgbọ̀ Yorùbá nípa orí múlẹ̀ pé orí ní atọ̀nà ẹ̀dà. Lára irúfẹ́ ẹ̀wọ̀n olórin wọ̀nyí ní a tí rí Síkírù Àyíndé Barrister, Ebenezer Obey, I.K. Dairo, Barry Jay, Kollington Àyínlá, Bàbá Àrà; Omọ̀lọ́lá Adégòkè, Alhaji Bashir (Àpónlẹ̀ Ànábì), Sunny Ade. A ó ẹ̀ ẹ̀fihàn èrò díẹ̀ ẹ̀wọ̀n olórin wọ̀nyí hàn ní sísẹ̀ntẹ̀lẹ̀.

Olóògbé Síkírù Àyíndé (Barrister) nínú orin rẹ̀ tí ó pe àkọ̀lẹ̀ rẹ̀ ní “Orí lóníṣe” kọ̀ báyii pé:

Orí mi o, ẹ̀wọ̀n ní n ẹ̀? (2ce)

Ẹ̀dà mi o, ẹ̀wọ̀n ní n ẹ̀? (2ce)

À n rìn nílẹ̀ inú n bí Ẹ̀lẹ̀sin

... ..

Orí mi sẹ̀gbẹ̀ lẹ̀yìn ní o

Orí ẹ̀ni lẹ̀wùre

Bí mo jí ní kùtùkùtù

Orí ẹ̀ni lẹ̀wùre

... ..

Orí ẹ̀ja, leja fí n labú, téja fí n wẹ̀ lódò

Sẹ̀gbẹ̀ lẹ̀yìn mi, orí mi Àjílà

Má jẹ́ n sísẹ̀, Àyíndé Agbájé

Orí lóníṣe, ẹ̀dà mi dákun jọjọ

Agbájélọ́lá.

Orí lóníṣe, ẹ̀dà mi dákun jọjọ

Ohun tí Àyíndé Barrister n sọ̀ níbí báyii ní pé, orí ẹ̀ni ló lẹ̀ sọ̀ bí irinàjò ẹ̀dà ẹ̀ máa rí. Bí ó sì tí wulẹ̀ kí wàhálá pọ̀ tó, ẹ̀ni kankan ò lẹ̀ pa kádàrà dà wọ̀n kàn lẹ̀ fa ọ̀wọ̀ aago sẹ̀yìn ní. Ẹ̀ tún gbọ̀ bí ó ẹ̀ gbẹ̀ ẹ̀yí kalẹ̀ nínú orin isàlẹ̀ yí.

Orí ẹ̀ni lẹ̀wùre

Màá gbàrí mi mú

Bí mo jí ní kùtùkùtù òwùrò

Màá dọ́rí mi mú

Mo fẹ́ kólẹ̀ alájà mẹ́fà, orí

Mo fẹ́ ra mèsí ọ̀lọ́yẹ̀, orí

Ebenezer Obey kò gbéyìn lórí ẹ̀fihàn ìgbàgbọ̀ Yorùbá nínú orí nínú ọ̀kanòjẹ̀kan orin rẹ̀. Ẹ̀ jẹ́ kí a wo orin tí ó pe àkọ̀lẹ̀ rẹ̀ ní “Orí mi má jẹ́ n tẹ̀” àti “Orí mi má jẹ́ n tẹ̀” ní sísẹ̀ntẹ̀lẹ̀.

Orí mi kò ní burú o yee /2ce

Lẹ̀tá tÓlúwa bá kọ̀, kò sẹ̀ni tó lẹ̀ dapadà

Olúwa kó má, gbàgbé mi/2ce

Àdúrà ní ọ̀ḱọ̀rín yí fí orin rẹ̀ nípa orí kọ̀.

Orí mi má jẹ́ n tẹ̀/2ce

Orí mi má jẹ́ n tẹ̀ lẹ̀wùjọ̀ ẹ̀gbẹ̀

Bá wa ɛ, dá wa lóhùn o
Bá wa ɛ tàwa

Ebenezer Obey jẹ kí á mò wí pé orí ẹni ló máa n bá ni ɛ ohun gbogbo láyé. Orí ẹ́dà ní kii jẹ kí ẹ́dà tẹ lǎwùjọ ẹgbé. Ohun tí Ebenezer Obey n sọ ni pé orí ẹni ni aláṣelà, orí ẹni ló le sin ni débi ire ẹni.

Olóògbé I. K. Dairo kò gbéyìn ní míménuba ọ̀rọ̀ orí nínú orin rẹ. Ọ̀kan lára orin náà ni o pe àkọ̀lẹ̀ rẹ̀ ní “Ìṣẹ̀ orí ránmi ni mò n ɛ /2ce”.

Ìṣẹ̀ orí rán mi ni mò n ɛ /2ce
Eni bá jalè ló bọmọ̀ jẹ
Ẹyin ara mi, ojú kòkòrò ò dára
Ojú kòkòrò ò dára
Ohun tÓlúwa bá ɛ fún wa
Ẹ jẹ ó tó wa
Ẹ má jẹ á ọ̀jù kòkòrò ọ̀mọ̀ làkejì
... ..

Ònḱorin I.K. Dairo jẹ kí a mò wí pé, orí ẹni ni í sún ni débi ire wa. Ọ̀un ló n yan ɛ́ṣẹ̀ tí Olódùmarẹ̀ bá yàn mó wọn látòde ọ̀run wá fúnni.

Sunny Ade tún jẹ ọ̀kọ̀rin Jùjú tó sọ̀rọ̀ nípa orí nínú àwọn orin rẹ. Ẹ jẹ ká wo orin ìsàlẹ̀ yìí wò.

Orí mi yé o, jà, jà fún mi
Orí mi yé o, jà fún mi /2ce
Ẹ́dà mi yé o, jà, jà fún mi/2ce
Orí Agbe a jà fún Agbe
Orí Àlùkò a jà fún un o
Ẹlẹ̀dàà mi, má mà gbàgbé mi
Ò bá mà mà ja o.

Ònḱorin yìí n lo àjùmọ̀lò ọ̀rọ̀ méjì yìí, ‘Agbe’ àti ‘Àlùkò’ láti fí ɛ àtẹ̀gùn ọ̀rọ̀ wí pé orí ẹni ni í súnni dé ibi tí ẹ̀ṣẹ̀ wa yóò rìn dé tí a ó fí ɛ alábaápàdé àtẹ̀gùn orí ire wa, kí orí wa sin wá débẹ̀. Ohun tí ònḱorin yìí náà n ɛ̀làyé ni pé, orí ẹni ni ó máa ɛ alátilẹ̀yìn wa.

Barry Jay tí ó jẹ ọ̀mọ̀ Barrister kò ɛ̀sàì bá wọn dá sí àfihàn ọ̀rọ̀ orí nínú igbé ayé ẹ́dà. Ẹ gbọ̀ bó ti wí nínú orin rẹ kan:

Orí là bá bọ, à bá fòrìṣà sílẹ̀
Orí mi o
Ẹlẹ̀dàà mi, orí là bá bọ à bá fòrìṣà sílẹ̀
Orí mi, má sùn lọ
Jẹ kí ire ayé mi máa tẹ mí lówó
Orí mi, má sùn lọ
Kémi máa rówó ná

Ònḱorin jẹ kí a mò pé, a lẹ̀ jogún orin láti ara orí, ọ̀mọ̀ olórin ni ó sì jẹ kí á mò pé, orí ẹni lǎwúre ẹni. `Ati wí pé, kádàrà ò ɛ yìí padà, sùgbọ̀ kí a máa bọ orí wa ní gbogbo igbà. Ídì nìyí tí orùbá fí máa n sọ pé orí làbá bọ, àbá fí òrìṣà sílẹ̀.

Òkòrin miiran tò tún mẹnụ ba ọrọ nípa orí nì Alhaji Kollington Àyínlá tí àpèlẹ̀ rẹ̀ n jẹ̀ Baba Alátíká. E wo àyọ̀lò orin isàlẹ̀ yíí.

Fún mí lówó, orí mí 2ce
Ò bá lànà kò mí Elédùmarè/2ce
Má ẹ̀ mí ní Bàbá Èkó láyé

Ònkòrin yíí gbìyànjú láti jẹ́ kí á mọ́ pé àìlówó láyé, ọ̀sì nì.

Tí a bá wo àpapọ̀ orin àwọn òkòrin tò jẹ́ mọ́ orí a ó ẹ̀ àkíyèsí wí pé onírúurú orúkọ nì wọn fún orí, oríṣíṣí èrò nì wọn ní láti lẹ́ jẹ́ kí á mọ́ rírí rẹ̀. Bí àpẹ̀ẹ́rẹ̀ a rí ibi tí wọn tí pe orí nì Adédàá, Àyànmọ̀, Abáníṣé, Àṣékóyẹ̀nì àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ.

Ní àkótán, àwọn ònkòrin fihàn nínú isẹ́ ọ̀nà wọn wí pé, kò sí nnkan kan tí wọn n ẹ̀ láyé, tólórin kíi bá wọn ẹ̀, oríndọ́lá, oríndowó, isẹ́ tórí bá tí kọ́ mọ́ ní láti ọ̀de ọ̀run nì a ó gbé ayé ẹ̀. Ibikíbi tí orí ẹ̀nì yóò bá gbé sunwọn kẹ̀sẹ́ ó dákun, kó sún wa débẹ̀ kedere. Ibi tí ire ẹ̀nì bá dúró sí kórí ẹ̀nì jẹ́ ká lẹ́ débẹ̀.

Orí là bá máa ọ̀, àbà fòrìsà sílẹ̀. Orí ẹ̀nì ní máa n bà nì ẹ̀ ohun gbogbo. Òun ló máa n jẹ́ kí a ẹ̀ àṣeyọ́rí lórí gbogbo ohun tí a bá dá ọ̀wọ́ lẹ̀.

5. Àgbálogbábò

Ní àwùjọ̀ Yorùbá, gbogbo wa nì a gbàgbọ́ wí pé kí Olódùmarè jẹ́ kí ẹ̀sẹ̀ wa gbé wa dé ibi tí orí wa yóò tí jẹ́ kí á lu àlùyo, kí orí wa sín wá dé ibi tí ire ayọ̀ wa wà. Àwọn ònkòrin náà gbà pé kò sí nnkan miiran nínú ara tò ẹ̀ fí wé orí, orí wa ló le bá wá ẹ̀, ọ̀un kan náà nì ó le kó wa yọ́ nínú gbogbo ohun adáwọ́lẹ̀ wa láti yọ́rí sí rere.

Fágémijó Amosùn Fákáyòdé sọ ọ̀rọ̀ lórí orí bá yíí pé:

Orí Oníṣe

Apere

Atètè gbeni ju Òrìṣà

Orí atètè nìran

Orílokùn

Orí nìdè

Kò sí òrìṣà tí n dá níí gbè lẹ́hìn orí ẹ̀nì

Orí nì ẹ̀nì ta a fí n dádé owó

Orí nì ẹ̀nì ta a fí tẹ̀pá ilẹ̀kẹ̀ wọjà

Orí ní ẹ̀nì tá a fí lo mọ̀sàájì aṣọ̀ba

Orí gbè mí

Orí là mí

Orí má padà lẹ́yìn mí...

Ìdí abájọ̀ nìyí tí àwọn ònkòrin tí mo ẹ̀ àmúlò nínú pépà yíí ẹ̀ fí ohùn ẹ̀nu wọn ẹ̀ àfihàn pàtàkì orí ní àwùjọ̀ Yorùbá.

Ìwé Ìtókasi

- Abimbolá, W. (1976). Ifá: An exposition of Ifá literature Corpus. Ìbàdàn: Oxford University Press Nigeria.
- Adédèjì, J. A. (1970). The origin of the Yoruba master Thentre. The use of Ifá Divination Corpus as Hostorical Evidence “In African Notes volume 6 No, 1970 pp. 70-86
- Beier, U. (1956). ‘Yorùbá Vocal Music, African Music, vol. 1., No. 3 pp. 23-28
- Fábùnmi, M. A. (1979). Tonibá Idioms. Ìbàdàn: A.U.P.
- Idowu, E.B. (1998). Olodumare: God in Yoruba Belief, Ibadan: Longman Nigeria Plc (Revised and Enlarged)
- Idowu, E.B. (1962). Olodumare: God in Yoruba Belief (London: Longman), p. 21 Hallen, B. & Sodipo, J.O. (1986). Knowledge, Belief and Witchcraft. (London: Ethnographical), p. 105.
- Ilesanmi, T. M. (1989) *Ìṣẹ̀ Ìṣẹ̀nbáyé*. Obafemi Awolowo University Press Ltd. Ile-Ife, Nigeria.
- Johnson, S. (1921). *The History of the Yorubas*, Lagos: CMS Bookshops.
- Ládélé, T. A. A., Oyebamji, Mustapha, et al. (2006) *Àkójopò Ìwádii Ìjìnlẹ̀ Àṣà Yorùbá*. Gavima Press Ltd., Ibadan.
- Lawal, B. (Spring, 1985). Ori: The Significance of the Head in Yoruba Sculpture *Journal of Anthopological Research*, 41(1), 91-103. Retrieved 03 28, 2018, from <http://www.jstor.org/stable/pdf/3630272.pdf?refreqid=excelsior%3Aea31069F4b605e8d1>; Some other related terms include ayanmo (“choice”), ipin (“predestined share”), kadara (“divine share for man”) and ipori (“inner head”). Abimbola, W. (1976) Ifa; An Exposition of Ifa Literary Corpus. Ibadan: Oxford Unviersity Press, p. 113
- Morakinyo, O. (1983). The Yoruba Ayanmo Myth and Mental Healthcare in West Africa. *Journal of Culture and Ideas*, 1 1, 68-79.
- Olabode, A. (1974). ‘Àpàlà Songs in Yorùbáland’, B.A. Long Essay Department of Linguistics and Nigerian Languages, University of Ibadan, Ibadan
- Ọlátunde O. Ọlatunji (1982) *Ewì Adébáyò Fálétí*. Heineman Educational Books (Nig.) Limited Ibadan.
- Omosade Awololu (1979). Yoruba Beleifs and Sacrificial Rites. London: Longman.
- Rají, S.M. (2022). Ìwé Ìlẹ̀wọ́ lórí Orin ní Kogbabode ti ó wáyé ní ibi ọdún Ifá Babaláwo Awosanmi the ni Nọ 1, Babaláwo’s House Ire Ak